

Signalementen

The handbook of linguistics / ed. by Mark Aronoff and Janie Rees-Miller.- Oxford : Blackwell, 2003.- XVI, 824 p.: ill., tab.; 25 cm. (Blackwell handbooks in linguistics)

ISBN 1-405-10252-7 Prijs (pb) £ 19.99 (hb) £ 34.95

Dit handboek beoogt een overzicht van de taalkunde te geven op een ook voor leken begrijpelijke manier. Het feit dat er nadrukkelijk geen voorkennis vereist is betekent niet dat taalkundigen er geen plezier aan beleven, integendeel; de taalkunde in dit boek is in zoveel deelgebieden opgesplitst – de talen van de wereld, het schrift, de geschiedenis van de taalkunde, veldlinguïstiek, fonetiek en fonologie, het lexicon, taaltypologie, formele semantiek, pragmatiek, discourse analyse, eerste en tweede taalverwerving, gebarentaal, neurolinguïstiek, klinische en forensische linguïstiek, om er een paar te noemen – dat veel informatie ook voor taalkundigen die ook eens wat buiten hun eigen specialisatie willen lezen interessant is. De tweëndertig hoofdstukken bieden niet alleen een uitstekende beknopte inleiding van elk deelgebied, maar ook komen er af en toe verrassende inzichten langs.

Zo komt in hoofdstuk 1, 'Origins of Language' door Andrew Carstairs-McCarthy *en passant* een suggestie van R. Dunbar voor uit diens boek *Grooming, Gossip and the Evolution of Language* (London: Faber, 1996) dat taal wellicht ontstaan is als een efficiënt alternatief voor de vlooi-sessies van de primaten. Het onderhouden van sociale relaties is natuurlijk nog steeds een van de belangrijkste functies van menselijke taal.

Mijn eigen terrein, de syntaxis, is goed vertegenwoordigd met Hoofdstuk 11, 'Syntax', door Mark Baker, Hoofdstuk 12, 'Generative Grammar' door Thomas Wasow en Hoofdstuk 13, 'Functional Linguistics' door Robert D. Van Valin, Jr., die formele en functionele benaderingen naast elkaar legt. Ook Hoofdstuk 14, 'Typology' door William Croft behandelt meest syntactische verschijnselen.

Door het hele boek heen loopt als onzichtbare rode draad de complexiteit van de menselijke taal. Er zijn nog steeds geen computers die zich qua taalgebruik kunnen meten met een tienjarig kind, zegt Mark Baker op p. 269, en het hoofdstuk dat poogt daarin verandering te brengen ('Computational Linguistics' door Richard Sproat, Christer Samuelsson, Jennifer Chu-Carroll en Bob Carpenter) levert dan ook een bijzonder complex model op – zie bijvoorbeeld de afbeelding van 'The transducer for a small fragment of Spanish verbal morphology' op p. 628. Al met al een aanwinst voor de taalkunde.

Bettelou Los

'Ik leer Nederlands omdat ...': een project van het Algemeen-Nederlands Verbond : studenten Nederlands in Europa vertellen over hun liefde voor de Nederlandse taal en cultuur / Claudia Di Palermo jury en eindred.-Hilversum : Verloren, 2002. 111 p.: ill.; 23 cm.- (ANV-reeks; no. 5)
ISBN 90-6550-727-2 Prijs € 9,50

Zoals de titel al zegt, vertellen in het boekje 'Ik leer Nederlands omdat...' negenentwintig studenten uit Europa en één niet-Europese student waarom zij Nederlands studeren. De redenen om Nederlands te leren zijn uiteenlopend. Bij de een komt het voort uit romantische ideeën over liefde en /of vriendschap. De ander raakt gefascineerd door kennismaking met onze literatuur of televisie. Opvallend is dat 'Jip en Janneke' en 'Sesamstraat' hier vaak een essentiële rol in spelen. Weer andere studenten zijn praktischer ingesteld en zien vooral toekomst in de taal bij handelsbetrekkingen of achten hun kans op een baan groter als zij het Nederlands beheersen.

Maar al deze zaken achter zich latend, wordt de studie van het Nederlands het meest aan het 'lot' toegeschreven. Bij een aantal studenten wordt dit lot bepaald door de universiteit waaraan zij studeren. Het Nederlands wordt een verplichte, tweede taal op het moment dat zij

een andere taal, zoals het Frans of Spaans niet voldoende beheersen. Andere studenten komen via allerlei omzwervingen uiteindelijk bij het Nederlands terecht en blijken dit altijd al te hebben gewild.

Maar welke redenen er ook genoemd worden, de motieven van de studenten om Nederlands te blijven doen, komen bij bijna allemaal overeen. Een studie beginnen is niet moeilijk, maar het volhouden wel. Het is dan ook de passie voor het Nederlands en voor Nederland (en België) die de studenten doorzettingsvermogen geeft. De studenten schrijven vol overgave over onze cultuur, onze natuur, onze bevolking en onze gewoontes. Zij vinden ons Nederlanders altijd vriendelijk en rustig en zijn onze ‘gezelligheid’ echt gaan waarderen. Over onze maatschappij en geschiedenis weten zij vaak meer dan de gemiddelde Nederlander. Hun inzet maakt dat sommige van hen slechts na enkele jaren Nederlandse les al in staat zijn om heel behoorlijke stukjes te schrijven.

Helaas stuit hun keuze om Nederlands te leren vaak op onbegrip. Hier treedt een duidelijke parallel op met de Nederlandse student Nederlands. Deze student zal zich net als zij vaak moeten verantwoorden voor zijn of haar keuze. Het Nederlands wordt over het algemeen gezien als een onbelangrijke en lelijke taal. De charmes en schoonheid van Nederland en het Nederlands worden vaak niet erkend. Geregeld wordt aan de student Nederlands de vraag ‘Waarom leer je eigenlijk Nederlands’ gesteld. Dat de buitenlandse studenten van deze vraag lichtelijk genoeg hebben, blijkt vaak genoeg uit dit boekje. Maar ook de Nederlandse student is deze vraag meer dan zat. Dit boekje zal daarom dan ook eigenlijk door iedereen gelezen moeten worden die een zekere afkeer of minachting voor Nederland of het Nederlands heeft. Uit dit werk blijken alle mooie aspecten van het land en de taal. Het doet je even vergeten dat het om zo’n betrekkelijk klein taalgebied gaat. Zoveel positiviteit en passie maken je er werkelijk trots op Nederlander te zijn en Nederlands te spreken.

Britt Westerneng

Quod vulgo dicitur : Studien zum Altniederländischen / hrsg. von Willy Pijnenburg, Arend Quak und Tanneke Schoonheim. – Amsterdam ; New York : Rodopi, 2003. – 330 p. : tab ; 23 cm. – (Amsterdamer Beiträge zur älteren Germanistik ; Bd. 57)
ISBN 90-420-0885-7 Prijs: € 65,00

Band 57 van de *Amsterdamer Beiträge zur älteren Germanistik* is gewijd aan het Oudnederlands. Hij bevat de tekst van de zeven lezingen die zijn gehouden op het symposium *Quod vulgo dicitur* dat op 19 april 2002 aan het Instituut voor Nederlandse Lexicologie te Leiden werd gehouden, aangevuld met zeven andere bijdragen die zich concentreren op zaken die relevant zijn voor de studie van het Oudnederlands. Het genoemde symposium kwam voort uit het project *Oudnederlands Woordenboek* zoals dat op het INL momenteel wordt uitgevoerd.

Een aantal van de opgenomen bijdragen handelt over de keuzen waarvoor de woordenboekmakers staan. Het aanleggen van de materiaalverzameling komt met name in de artikelen van W.J.J. Pijnenburg en D.P. Blok aan de orde. Hoe het plaats- en persoonsnamenmateriaal een aanvulling kan zijn op de kennis van de Oudnederlandse woordenschat wordt beschreven door T. Schoonheim. De afgrenzing ten opzichte van Oudhoogduits, Oudsaksisch en Oudfries wordt besproken door Th. Klein, H. Tiefenbach en T. Hofstra; L. de Grauwe gaat in op de vraag of het Westfrankisch wel bestaat en over de relatie ervan tot het Oudnederlands. A. Quak besteedt aandacht aan het voorkomen van Friese elementen in de Oudnederlandse plaatsnaamgeving.

Andere taalkundige aspecten komen aan de orde in de bijdragen van J. van Loon, die de chronologie van de *r*-metathesis in het Nederlands en de aangrenzende Germaanse talen bespreekt, van F. Cotman & J. Taeldeman, die hun licht laten schijnen over de herkomst van *hebban olla uogala* – naar hun mening zeker Westvlaams – en van J.M. van der Horst, die ingaat op de plaats van de persoonsvorm in de *Wachtendonckse Psalmen*. Het ontstaan van het Nederlands in verbinding tot de machtsverhoudingen in de Merovingische tijd wordt uitgebreid overdacht in het artikel van A. Buccini.